



۱۴۴۷



دانشگاه تربیت معلم

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه:

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده

عنوان:

بررسی رابطه بین الگوهای ارتباط زناشویی و رضایت زناشویی

استاد راهنما:

دکتر باقر ثنایی ذاکر

استاد مشاور:

دکتر علی محمد نظری

پژوهشگر:

فرزانه غفوری فرد

۱۳۸۹ / ۸ / ۵

دی ماه ۱۳۸۷

۱۴۴۷۰۰

کتابخانه اساتید دانشجو  
تربیت معلم



دانشگاه تربیت معلم

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

این پایان نامه تحت عنوان:

بررسی رابطه بین الگوهای ارتباط زناشویی و رضایت زناشویی به منظور اخذ درجه کارشناسی ارشد  
مشاوره توسط خانم فرزانه غفوری فرد تهیه و تدوین شده است، در جلسه مورخ ۸۷/۱۰/۲۹ در حضور  
هیئت داوران پس از دفاع با نمره ۱۹/۲۵ و درجه عالی مورد قبول قرار گرفته است.

هیئت داوران:

استاد راهنما: دکتر باقر ثنائی ذاکر

استاد مشاور: دکتر علی محمد نظری

داور داخلی: دکتر شکوه نوایی نژاد

داور خارجی: دکتر ربابه غفوری

مدیر گروه و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی

دکتر باقر ثنائی ذاکر

تقدیم به :

خانواده مهربانم که در تمامی مراحل زندگی مشوق و حامی من بوده اند .

با تشکر از زحمات اساتید گرامی :

جناب آقای دکتر ثنایی ، جناب آقای دکتر نظری ، سرکار خانم دکتر نوابی نژاد ، سرکار خانم دکتر نوری و تمامی کسانی که آموختند به من آنچه آموختنی بود .

## چکیده :

این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین الگوهای ارتباط زناشویی و رضایت زناشویی کارمندان متأهل دانشگاه تربیت معلم صورت گرفته است .

جامعه آماری شامل کارمندان متأهل دانشگاه تربیت معلم است که حداقل پنج سال از ازدواج آنها گذشته و دارای حداقل یک فرزند می باشند که تعداد آنها ۱۳۰ نفر می باشد . برای نمونه گیری از جامعه مذکور از روش نمونه گیری تصادفی استفاده شد. گروه نمونه شامل ۸۰ نفر می باشد . آزمونهای استفاده شده در این پژوهش ، آزمون الگوهای ارتباطی زناشویی ( CPQ ) و آزمون رضایت زناشویی انریچ می باشند . برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی ( محاسبه فراوانی ، درصد ، میانگین ) و آمار استنباطی ( همبستگی پیرسون ) و آزمون  $t$  استفاده شد . نتایج نشان داد که بین الگوی ارتباط سازنده متقابل و رضایت زناشویی کارمندان رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد . همچنین بین الگوی ارتباط اجتناب متقابل ، توقع مرد / کناره گیری زن ، توقع زن / کناره گیری مرد و الگوی توقع / کناره گیری رابطه منفی و معنا داری بدست آمد .

واژگان کلیدی: الگوهای ارتباط زناشویی، رضایت زناشویی

## فهرست مطالب

| صفحه                                   | عنوان                         |
|--|-------------------------------|
| <b>فصل اول : کلیات پژوهش</b>           |                               |
| ۲                                      | مقدمه.....                    |
| ۴                                      | بیان مسأله.....               |
| ۶                                      | اهمیت و ضرورت.....            |
| ۷                                      | اهداف پژوهش.....              |
| ۷                                      | فرضیه های پژوهش.....          |
| ۸                                      | تعریف واژه ها و اصطلاحات..... |
| <b>فصل دوم : ادبیات و پیشینه پژوهش</b> |                               |
| ۱۳                                     | مقدمه.....                    |
| ۱۴                                     | مفهوم و اهمیت ارتباط.....     |
| ۱۷                                     | تئوریهای ارتباط.....          |
| ۲۴                                     | اهمیت ارتباط در خانواده.....  |
| ۲۷                                     | رویکرد سیستمی خانواده.....    |
| ۲۹                                     | رویکرد شناختی - رفتاری.....   |
| ۳۱                                     | رویکرد تجربی.....             |
| ۳۴                                     | رویکرد تبادل اجتماعی.....     |
| ۳۷                                     | ارتباط زناشویی.....           |
| ۴۰                                     | سبک های ارتباطی گاتمن.....    |
| ۴۳                                     | الگوهای ارتباط زناشویی.....   |

## فهرست مطالب

| عنوان  | صفحه |
|--|------|
| تعارض در رابطه زناشویی.....                              | ۴۹   |
| اختلاف های ارتباطی میان زوجهای پریشان و غیر پریشان.....  | ۵۲   |
| اصول و پایه های ارتباط زناشویی.....                      | ۵۵   |
| رضایت زناشویی.....                                       | ۵۸   |
| تفاوت زوجها از نظر میزان سازگاری.....                    | ۶۱   |
| عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی.....                         | ۶۲   |
| پژوهش های انجام شده در داخل کشور.....                    | ۶۹   |
| پژوهش های انجام شده در خارج کشور.....                    | ۷۱   |
| خلاصه و جمع بندی.....                                    | ۷۵   |
| <b>فصل سوم : روش اجرای پژوهش</b>                         |      |
| مقدمه.....   | ۷۷   |
| روش انجام پژوهش.....                                     | ۷۷   |
| جامعه آماری.....   | ۷۷   |
| نمونه و روش نمونه گیری.....                              | ۷۷   |
| ابزار جمع آوری اطلاعات.....                              | ۷۸   |
| پرسشنامه الگوهای ارتباطی ( CPQ ).....                    | ۷۸   |
| شیوه نمره گذاری پرسشنامه الگوهای ارتباطی.....            | ۷۹   |
| ویژگی های روانسنجی پرسشنامه الگوهای ارتباطی ( CPQ )..... | ۸۰   |



## فهرست مطالب

| صفحه                                     | عنوان  |
|--|--|
| ۸۰                                       | روایی پرسشنامه.....                                  |
| ۸۲                                       | پایایی پرسشنامه.....                                 |
| ۸۳                                       | پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ.....                    |
| ۸۳                                       | شیوه نمره گذاری پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ.....    |
| ۸۳                                       | ویژگی های روانسنجی پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ..... |
| ۸۴                                       | روایی پرسشنامه.....                                  |
| ۸۵                                       | پایایی پرسشنامه.....                                 |
| ۸۵                                       | روش تجزیه و تحلیل داده ها.....                       |
| <b>فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها</b> |  |
| ۸۷                                       | مقدمه.....   |
| ۸۷                                       | داده های توصیفی.....                                 |
| ۹۲                                       | داده های استنباطی.....                               |
| <b>فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری</b>       |  |
| ۹۷                                       | مقدمه.....   |
| ۹۷                                       | بحث و نتیجه گیری.....                                |
| ۱۰۱                                      | محدودیت های پژوهش.....                               |
| ۱۰۱                                      | پیشنهادات کاربردی.....                               |
| ۱۰۲                                      | پیشنهادات پژوهشی.....                                |

## فهرست مطالب

| صفحه | عنوان                  |
|------|------------------------|
| ۱۰۴  | منابع و مأخذ.....      |
| ۱۰۴  | فهرست منابع فارسی..... |
| ۱۱۰  | فهرست منابع لاتین..... |
| ۱۱۶  | پیوست ها.....          |

## فهرست جداول

| صفحه     | جدول  |
|----------|---|
| ۸۷ ..... | جدول ۱-۴ توزیع فراوانی آزمونها از نظر جنس.....                                  |
| ۸۸ ..... | جدول ۲-۴ توزیع فراوانی سن آزمودنی ها.....                                       |
| ۸۹ ..... | جدول ۳-۴ توزیع فراوانی سطح تحصیلات آزمودنی ها.....                              |
| ۸۹ ..... | جدول ۴-۴ توزیع فراوانی طول مدت ازدواج آزمودنی ها.....                           |
| ۹۰ ..... | جدول ۵-۴ توزیع فراوانی تعداد فرزندان آزمودنی ها.....                            |
| ۹۱ ..... | جدول ۶-۴ توزیع فراوانی میزان درآمد ماهیانه آزمودنی ها.....                      |
| ۹۲ ..... | جدول ۷-۴ رابطه بین الگوی ارتباط سازنده متقابل با رضایت زناشویی .....            |
| ۹۳ ..... | جدول ۸-۴ رابطه بین الگوی ارتباط اجتناب متقابل با رضایت زناشویی.....             |
| ۹۳ ..... | جدول ۹-۴ رابطه بین الگوی ارتباطی توقع مرد/ کناره گیری زن با رضایت زناشویی.....  |
| ۹۳ ..... | جدول ۱۰-۴ رابطه بین الگوی ارتباطی توقع زن/ کناره گیری مرد با رضایت زناشویی..... |
| ۹۴ ..... | جدول ۱۱-۴ رابطه بین الگوی ارتباطی توقع / کناره گیری با رضایت زناشویی.....       |
| ۹۴ ..... | .....   |

فصل اول

## کلیات پژوهش

## مقدمه :

نیاز و تمایل<sup>۱</sup> به ارتباط و تعامل با همنوعان ، نیازی قدرتمند<sup>۲</sup> و جهانشمول<sup>۳</sup> در میان انسانهاست ( هانری و دیکسون<sup>۴</sup> ، ۲۰۰۴ ) . انسانها نیاز دارند که رابطه با همنوعان خود و مخصوصاً افراد نزدیک را شروع کرده و آن را رشد بدهند . تعامل و عمق بخشی به رابطه ، برای انسانها لذت بخش است ( گابل و شین<sup>۵</sup> ، ۲۰۰۵ ) . در صورتی که انسانها قادر نباشد ارتباطی با معنا با دیگران برقرار کند ، احساس تنهایی<sup>۶</sup> ، ناخرسندی<sup>۷</sup> و افسردگی در آنها ایجاد خواهد شد (ویلیامز و زادیرو<sup>۸</sup> ، ۲۰۰۱) . ارتباط عامل گسترش روابط صمیمی بوده و در سطح کاربردی به زوجها اجازه می دهد که مشکلاتشان را مورد بحث قرار داده و حل کنند . ارتباط همچنین عاملی برای تبادل اطلاعات بین زوجها است . زوجهایی که نمی توانند عدم توافق را به توافق تبدیل کنند، اغلب گرفتار چرخه ای از گرفتاری های پایان ناپذیر می شوند که برای سالها تکرار می شود . زمانی که زوجها با یکدیگر ارتباط نزدیک دارند، از یکدیگر برای حمایت از خود و همچنین اظهار نظر در باره مسائل شخصی و کاری استفاده می کنند . درمانگران و زوجها، به اتفاق عقیده دارند که مشکلات ارتباطی شایع ترین و مخرب ترین مشکلات در ازدواج های شکست خورده است ( جکوبسن ، وادرون و مور<sup>۹</sup> ، ۱۹۸۰ ؛ به نقل از نظری ، ۱۳۸۶ ) .

آرون بک<sup>۱۰</sup> (۱۹۸۸) معتقد است که مهمترین علت مشکلات زناشویی و روابط انسانی ، سوء تفاهم است . به اعتقاد او تفاوت در نحوه ی نگرش افراد باعث بروز اختلافات و پیامد های ناشی از آن می شود . نباید تصور کرد که پایه اختلافات ، همواره ناشی از سوء نیت یا بد ذاتی طرفین یا یکی از آنان باشد ، بلکه در اکثر موارد ناشی از این واقعیت است که هر یک از آنها صادقانه مسأله را به نحوه

<sup>1</sup> Desire

<sup>2</sup> Powerful

<sup>3</sup> Universal

<sup>4</sup> Hanry & Dickson

<sup>5</sup> Gable & Shean

<sup>6</sup> Loneliness

<sup>7</sup> Unhappiness

<sup>8</sup> Williams & Zadiro

<sup>9</sup> Moor

<sup>10</sup> Aaron T. Beck

متفاوتی می بینند ، بک چنین می گوید : « آنچه گفته می شود ، با آنچه شنیده می شود ، گاه کاملاً متفاوت است . » . اختلافات زناشویی معمولاً وجود دارد ، مهم این است که زن و شوهر حاضر شوند در باره مشکلاتشان به نحو صحیح و سازنده گفتگو کنند . در بسیاری موارد ، ریشه اختلافات زناشویی در تفاوت‌های جسمانی و روانی زن و مرد نهفته است ؛ و بسیاری از اختلافها اگر به نحو سازنده ای مورد بحث و گفتگو واقع شود ، می تواند سرشار از جاذبه و زیبایی باشد . جاذبه و زیبایی زن و مرد ، ریشه در همین دوگانگی دارد ، که بسیاری از همسران به آن واقف نیستند ( بک ، ۱۹۸۸ ؛ ترجمه قراچه داغی ، ۱۳۷۶ ) .

حقیقت این است که درد و درمان انسان هر دو در گرو چگونگی روابط، و خصوصاً رابطه زناشویی او در گرو رسیدن به یک رابطه صمیمانه است ، رابطه ای که می تواند ضامن ابعاد گوناگون سعادت و حتی کمال انسان باشد . تکامل و رشد شخصیت انسان به کم و کیف «روابط» او بستگی دارد . رابطه صمیمانه سکوی حمایتی و پناهگاه انسان در مقابله با دشواریهای دنیای واقعی است ( ثنایی ، ۱۳۷۵ ) .

## بیان مسأله

از هنگامی که انسان چشم به جهان می‌گشاید، اولین تلاشهایش را برای برقراری ارتباط با دیگران به کار می‌گیرد. او از تولد تا مرگ پیوسته در رشته‌ای وسیع و پیچیده از ارتباطات گوناگون قرار دارد. هر رفتاری که از او سر می‌زند در هر سطحی که باشد (حرف زدن، تن صدا، ژست گرفتن) ، نوعی ارتباط است. البته در این زمینه اهمیت برخی از انواع ارتباط‌ها بیش از بقیه است، یکی از طولانی‌ترین و عمیق‌ترین نوع ارتباط، ارتباط زناشویی است؛ ارتباطی که اغلب انتظار داریم در سایه آن هر نوع نیازی را در حد رضایت، ارضا کنیم و به آرمانهای خود جامه عمل بپوشانیم (برنز، ۱۳۸۲؛ به نقل از حسینی).

ارتباط زناشویی در مقایسه با دیگر ارتباطات انسانی دامنه‌ای وسیع و گسترده‌تر دارد و دارای ابعاد زیستی، اقتصادی، عاطفی، روانی، و اجتماعی است و از فطرت در آفرینش ویژه انسانها مایه گرفته است و بنابراین از ضروریات زندگی هر انسانی به شمار می‌آید. به بیان دیگر به دلیل آنکه انسان موجودی با نیازهای طبیعی و در عین حال اجتماعی است، پدیده ازدواج قادر است بسیاری از نیازهای طبیعی و در عین حال اجتماعی زن و مرد را در قالب ارتباطات جسمانی و جنسی، روانی و اجتماعی برآورده سازد (نوابی نژاد، ۱۳۷۹).

ارتباط زناشویی عبارت از فرایندی است که طی آن زن و شوهر چه بصورت کلامی در قالب گفتار و چه به صورت غیر کلامی در غالب گوش دادن، مکثها، حالت‌های چهره و ژست‌های مختلف با همدیگر به تبادل احساسات و افکار می‌پردازند. یکی از راه‌های نگرستن به ساختار خانواده این است که به کانال‌های ارتباطی که از طریق آنها به ویژه زن یا شوهر با همدیگر به تعامل می‌پردازند پرداخته شود، به آن دسته از کانال‌های ارتباطی که به وفور در یک خانواده اتفاق می‌افتد الگوهای ارتباطی گفته می‌شود و مجموعه این الگوها شبکه ارتباطی خانواده را شکل می‌دهند (ترنهلیم و یانسن<sup>۱</sup>، ۱۹۹۶؛ به نقل از رسولی ۱۳۸۰).

<sup>۱</sup> Trenholm & Yensen

کریستنسن و سالووی (۱۹۸۴) بر سه الگوی مهم ارتباط زناشویی تاکید دارند :

۱. ارتباط سازنده متقابل<sup>۱</sup>
۲. ارتباط اجتناب متقابل<sup>۲</sup>
۳. ارتباط کناره گیری / توقع<sup>۳</sup>

متأسفانه اغلب زوجها طریقه گفتگو و برقراری ارتباط کلامی با یکدیگر را نمی دانند و اغلب فاقد مهارتهای لازم در این زمینه هستند . تحقیقات متعددی عمده ترین مشکل زوج ها را مشکلات ارتباطی ذکر کرده اند. در دهه ۱۹۷۰ ( در امریکا ) بوسیله مراکز مشاوره خانواده گزارش شد که ۸۷٪ زوجها در جریان درمان اشاره کرده اند که مشکلات ارتباطی دارند ، وقتی زوجها مشکلات دیگری دارند مشکلات ارتباطی شان را هم گسترش می دهند ، به این ترتیب وقتی آنها مجموعه ای از مشکلات را دارند که ارتباط کمتری با هم برقرار کنند و بخاطر اینکه اطلاعات کمی رد و بدل می شود ، امکان سوء تفاهم ( کج فهمی ) افزایش می یابد ( لانگ و یانگ ، ۱۹۹۶ ؛ به نقل از سیاوشی ، ۱۳۸۳ ). با توجه به اینکه فقدان مهارتهای ارتباطی روی رضایت زناشویی آنان تاثیر می گذارد ، در این تحقیق به بررسی الگوهای ارتباطی زناشویی پرداخته و بررسی می کنیم که بین هر یک از سطوح الگوهای ارتباط زناشویی و رضایت زناشویی چه رابطه ای وجود دارد .

<sup>۱</sup> Mutual Constructive Communication

<sup>۲</sup> Mutual Avoidance of Communication

<sup>۳</sup> Demand/ Withdraw



## اهمیت و ضرورت

ارتباط زناشویی هسته مرکزی نظام خانواده است و اختلال آن به منزله تهدیدی جدی برای بقاء خانواده می باشد. رضایت فرد از ارتباط زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب می گردد و رضایت از خانواده در حکم رضایت کلی از زندگی است. ارتباط زناشویی مثبت پیش بینی کننده قوی جهت کیفیت زناشویی در ارتباط منفی ملاک تشخیص زوجین مشکل دار و بدون مشکل است. ارتباط خشک و نفوذپذیر یا غیر مؤثر پیش بینی کننده مهمی برای طلاق زوجین می باشد (گاتمن<sup>۱</sup>، ۱۹۹۴؛ مارکمن<sup>۲</sup>، ۱۹۸۴؛ اسکاپ<sup>۳</sup>، ۱۹۸۶؛ به نقل از عبادت پور، ۱۳۷۹). روابط صمیمی بطور کلی از جمله مهمترین آنها یعنی روابط زناشویی برای بشر اهمیت دارد زوجین خانواده را به جهنمی تبدیل خواهد ساخت که ممکن، از آنجا که زنها و مردها هر کدام به سبک خاص خود حرف می زنند، در بسیاری از اوقات در برقراری ارتباطی صحیح با یکدیگر با مشکل مواجه خواهند شد گاهی اوقات اگر صمیمانه نخواهند مشکلات خود را حل کنند، تا زمانی که از الگوهای ارتباطی و شیوه صحبت کردن با یکدیگر مطلع نباشند به این مهم نمی رسند، همچنین ارتباط صحیح زوجین با یکدیگر و چگونگی بیان احساسات و تمایلات خود اولین الگوهای ارتباطی را در خانواده اختیار فرزندان قرار می دهند. شناخت و کاربرد مناسب توسط زوجین می تواند کانون خانوادگی را بسیار دلپذیر سازد و سلامت روانی را افزایش دهد، برعکس ارتباطات نارسا و غلط است در آن فرزندان با انواع مشکلات ارتباطی و روانی پرورش یابند (سیاوشی، ۱۳۸۳).

بی شک شناخت و استفاده از روشهای برقراری رابطه سالم و زندگی زناشویی می تواند نقش مهمی در رضایت زوجین و فرزندان آنها از زندگی فراهم کند. «از سوی دیگر خانواده از رکنهای اصلی جامعه به شمار می رود، دستیابی به خانواده سالم آشکارا در گرو سلامت خانواده است و تحقق خانواده سالم مشروط به برخورداری افراد آن از سلامت روانی و داشتن رابطه ای مطلوب با یکدیگر

<sup>1</sup> Gottman

<sup>2</sup> Markman

<sup>3</sup> Schaap

می باشند ، از این رو سالم سازی اعضای خانواده و رابطه هایشان بی گمان اثرهای مثبتی را در جامعه به دنبال خواهد داشت « ( برنشتاین ، ۱۳۸۰ ؛ ترجمه پور غابدی ) .

پس با توجه به اثرات نامطلوب و مخرب تعارض های زناشویی زن و مرد و فرزندان آنها جهت حفظ سلامت و ارتقاء بهداشت روانی خانواده و نتیجتاً جامعه ضرورت اقداماتی برای بهبود روابط خانوادگی مطرح می گردد .

### اهداف پژوهش :

#### هدف کلی پژوهش

بررسی رابطه ی بین الگوهای ارتباط زناشویی و رضایت زناشویی

#### اهداف جزئی پژوهش

- ۱- بررسی رابطه ی بین « الگوی ارتباط سازنده متقابل » و رضایت زناشویی
- ۲- بررسی رابطه ی بین « الگوی ارتباط اجتناب متقابل » و رضایت زناشویی
- ۳- بررسی رابطه ی بین « الگوی ارتباط توقع مرد / کناره گیری زن » و رضایت زناشویی
- ۴- بررسی رابطه ی بین « الگوی ارتباط توقع زن / کناره گیری مرد » و رضایت زناشویی
- ۵- بررسی رابطه ی بین « الگوی ارتباط توقع / کناره گیری » و رضایت زناشویی

#### فرضیه های پژوهش

##### فرضیه اصلی

بین الگو های ارتباط زناشویی و رضایت زناشویی افراد رابطه وجود دارد .

##### فرضیه های فرعی

- ۱- بین « الگوی ارتباط سازنده متقابل » و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد .
- ۲- بین « الگوی ارتباط اجتناب متقابل » و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد .
- ۳- بین « الگوی ارتباط توقع مرد / کناره گیری زن » و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد .

۴- بین « الگوی ارتباط توقع زن / کناره گیری مرد » و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد .

۵- بین « الگوی ارتباط توقع / کناره گیری » و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد .

### تعریف واژه ها و اصطلاحات

#### الف ( تعریف مفهومی متغیر ها

##### ۱- الگوهای ارتباطی

شیوه ای ارتباطی است که در عمل متقابل بین دو فرد به وجود می آید . الگوهای روابط زناشویی به الگوهای درونی شده ای اطلاق می شود که هر زوج با خود به روابط زناشویی می آورد . این الگوها نشان می دهند که پدر و مادر چگونه باید عمل کنند، الگوی تعامل کارآمد بین زن و شوهر چه باید باشد و والدین چگونه باید به عنوان یک سیستم عمل کنند . چنین الگو هایی از طریق تجربه ی مستقیم رفتار دیگران و همانند سازی با آنها فرا گرفته می شود ( نوایی نژاد ، ۱۳۷۹ ) .

در این پژوهش منظور از الگوهای ارتباطی ، سه خرده مقیاس پرسشنامه الگوهای ارتباطی (CPQ) هستند که توسط کریستنسن<sup>۱</sup> و سالوی<sup>۲</sup> در سال ۱۹۸۴ ساخته شد. این سه خرده مقیاس یا سه الگوی ارتباطی عبارتند از : الگوهای ارتباط سازنده متقابل ، الگوهای ارتباط اجتناب متقابل ، و الگوی ارتباط توقع / کناره گیری ( به نقل از رسولی ، ۱۳۸۰ ) .

##### ۲- الگوی ارتباط سازنده متقابل

نوعی الگوی ارتباطی است که در طی آن هم زن و هم شوهر سعی می کنند در مورد مشکل ارتباطی خود بحث و گفتگو کنند ، احساساتشان را نسبت به هم ابراز نمایند و برای مشکل ارتباطی پیشنهاد راه حل و مذاکره بدهند . در این الگو هر دو زوج احساس می کنند که یگدیگر را درک می کنند ( هیوی<sup>۳</sup> و همکاران ، ۱۹۹۶ ) .

<sup>1</sup> Christensen

<sup>2</sup> Sullaway

<sup>3</sup> Heavey

## ۳- الگوی ارتباط اجتناب متقابل

نوعی الگوی ارتباطی است که در طی آن هم زن و هم شوهر سعی می کنند از بحث کردن در باره مشکل دوری گزینند ، مقدار عددی این الگوی ارتباطی با میزان فراوانی وقوع آن برای هر زوج توسط پرسشنامه الگوهای ارتباطی اندازه گیری می شود ( همان منبع ) .

## ۴- الگوی ارتباط توقع / کناره گیری

نوعی الگوی ارتباطی است که در طی آن یکی از زوجین سعی می کنند به وسیله انتقاد کردن ، غر زدن و یا پیشنهاد تغییر دادن دیگری را وارد بحث در باره مشکل نماید ، در حالی که دیگری سعی می کند بحث را تمام کند ، به وسیله تغییر دادن موضوع بحث از آن اجتناب کند ، ساکت باقی بماند و یا حتی اتاق را ترک کند ( کلاین تاب و اسمیت<sup>۱</sup> ، ۱۹۹۶ ، به نقل از همان منبع ) . این الگوی ارتباطی از دو بخش الگوی ارتباطی زن توقع / مرد کناره گیری و الگوی ارتباطی مرد توقع / زن کناره گیری تشکیل شده است .

محققان برجسبهای متنوعی برای این الگو به کار برده اند ، مثل خرده گرفتن یا سرزنش کردن / کناره گیری ( جکسون<sup>۲</sup> ، بوین و واتزلوویک<sup>۳</sup> ، ۱۹۶۷ ) ، الگوی فاصله گیرنده / دنبال کننده<sup>۴</sup> ( فورگانی<sup>۵</sup> ، ۱۹۷۶ ) ، الگوی طرد / تعدی<sup>۶</sup> ( ناپیر<sup>۷</sup> ، ۱۹۷۸ ) و الگوی ارتباط کناره گیری / توقع ( کریستنسن و گرینبرگ<sup>۸</sup> ، ۱۹۸۸ ؛ به نقل از عبادت پور ، ۱۳۷۹ ) :

## ۵- رضایت زناشویی

رضایت زناشویی احساسات عینی از خشنودی ، رضایت و لذت تجربه شده توسط زن یا شوهر ، زمانی که همه جنبه های ازدواجشان را در نظر می گیرند ( هاکینز ، ۱۹۶۸ ؛ به نقل از علیکی ، ۱۳۸۶ ) .

<sup>۱</sup> Clinetop & Smith

<sup>۲</sup> Jackson

<sup>۳</sup> Beavin & Watzlawick

<sup>۴</sup> Pursre- distancer

<sup>۵</sup> Forgaty

<sup>۶</sup> Rejection/ intrusion

<sup>۷</sup> Napier

<sup>۸</sup> Greenberg